

NOVO LICE STAROGA SVECA
SPAŠAVANJE BAROKNE KAMENE SKULPTURE SV. MIHAELA
IZ SOPOTA KRAJ PREGRADE

Stručnoj i široj javnosti gotovo sasvim nepoznata, teško oštećena kamena skulptura Svetog Mihaela koji ubija vraga zatečena je na raskršću putova u blizini lokaliteta zagonetnog imena Vražja Peć kraj Pregrade. Skulptura, datirana u 30-te godine 18. stoljeća, predstavlja jedinstveni primjer javne barokne kamene plastike s tim ikonografskim prikazom u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.

Na poziv nadležnog Konzervatorskog odjela u Krapini 2014. godine skulptura je stručno dokumentirana, uvedena u Registar zaštićenih spomenika kulture Republike Hrvatske, te otpremljena u restauratorsku radionicu u Zagreb.

Nakon istraživanja, odlučeno je da se na izvornoj skulpturi, kojoj nedostaju glava i još neki dijelovi forme, izvedu konzervatorski radovi, da se ona pohrani u Muzeju grada Pregrade, a da se prema njoj izradi replika s rekonstruiranim dijelovima, koja bi se vratila *in situ*, u krajolik stoljećima obilježen tom skulpturom.

Izvorna skulptura očišćena je mehanički i kemijski, te konsolidirana. Zbog svoje osjetljivosti neće se više izlagati štetnim vanjskim utjecajima, no bit će dostupna javnosti, izložena u sigurnim uvjetima u muzeju.

Prema izvornoj skulpturi izrađen je kalup od silikonske gume, a potom i gipsana kopija. Nedostajući dijelovi (glava, dio desne šake, lijeva podlaktica i krila sv. Mihaela, te dijelovi lica i tijela vraga) rekonstruirani su prema komparativnim primjerima, uz konzultacije sa stručnjacima s područja povijesti umjetnosti, zaštite kulturne baštine i kiparstva. Prvo su modelirani u glini, a zatim odliveni u gipsu i spojeni u cjelinu s gipsanom kopijom. Zatim se pristupilo prenošenju referentnih točaka (punktiranju) s gipsane kopije u kamen i klesanju replike u kamenu sličnoga sastava kao onaj od kojeg je izrađena izvorna skulptura.

Istovremeno se terenskim istraživanjima u okolici Vražje Peći, bilježenjem kazivanja u lokalnoj zajednici i izučavanjem recentnih spoznaja o (pret)kršćanskom sakralnom krajoliku, došlo do zanimljivih pretpostavki, koje vode duboko u prošlost. One mogu biti temelj budućim etnografskim, arheološkim, geografskim i povijesnumjetničkim istraživanjima, napose u kontekstu aktualnoga pojma kulturnog krajolika, u duhu očuvanja materijalnih i nematerijalnih, posebice ekoloških vrijednosti ovoga mikroprostora.

Stari svetac, moćni zaštitnik protiv zla, duboko ukorijenjen u kršćansku liturgiju, kao i u pučka vjerovanja, time je dobio *novo lice*, ali ne samo izvanjsko. Skulpturi se vraća i dio duha koji se kroz nematerijalnu baštinu prenosi stoljećima. To je poruka koju će ova skulptura (pre)nositi svojom prisutnošću u izvornom kulturnom krajoliku pregradskoga kraja kroz buduća pokoljenja.

U ovom projektu sudjelovali su: izv. prof. art. Alen Novoslec, red. prof. mr. art. Zvezdana Jembrih, doc. dr. art. Ida Blažičko, pred. Tajana Škalamera, Zvonimira Obad, akad. kip. – nastavnici i

Eva Baričević, Eobert Erdelji i David Pekić, studenti 3. godine Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

doc. dr. sc. Danko Šourek s Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. Lidija Bajuk iz Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu

Za realizaciju su zaslužni i:

Branko Špoljar iz Višnjevca koji je inicirao spašavanje skulpture, te prikupio vrijedne podatke i kazivanja

Konzervatorski odjel u Krapini - predstojnica mr. sc. Lana Križaj

Krapinsko-zagorska županija – djelomičnim sufinanciranjem u 2017. i 2018. godini

Gradsko poglavarstvo grada Pregrade – djelomičnim sufinanciranjem u 2018. godini

župa Pohođenja Blažene Djevice Marije u Vinagori – župnik vlč. Dragutin Gereci

Muzej grada Pregrade – ravnatelj dr. sc. Davor Špoljar